

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mráky v právní věci žalobce: **Bc. M. J.**, zastoupeného advokátem JUDr. Janem Klailem, Lukavická 22, Plzeň, proti žalovanému: **Velitel vzdušných sil**, Vítězné náměstí 5, Praha 6, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2024, čj. MO 40490/2024-3031, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. 7. 2024, čj. 62 Ad 5/2024-74,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Vymezení věci

[1] Žalobce je vojákem z povolání. V srpnu 2008 podal žádost u velitele svého tehdejšího vojenského útvaru o doplacení služebního platu, a to za dobu, kdy mu bylo určeno plnění úkolů služeb letecké záchranné služby (LZS) a služby pátrání a záchrany (SAR). Svůj nárok odůvodnil tím, že služby LZS a SAR vykonával v rámci 24hodinových služeb, které byly pouze formálně rozděleny na 12hodinovou standardní službu a 12hodinovou služební pohotovost. Za služební pohotovost mu byla vyplacena pouze příslušná náhrada, byť se z materiálního hlediska jednalo o výkon standardní služby.

[2] Po několika zamítavých rozhodnutích, která byla následně zrušena, Velitel vojenského útvaru 2427 Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou (*Velitel VÚ 2427 Sedlec*) žalobci přiznal odměnu za práci přesčas ve výši 119 568 Kč spolu s úrokem z prodlení. I toto rozhodnutí bylo následně zrušeno a vráceno k novému projednání, a to rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 1. 7. 2021, čj. 62 Ad 13/2019-77, který se mimo jiné zabýval charakterem činností během služební pohotovosti a povahou nařízení služební pohotovosti samotné. Co do výkonu činností se krajský soud zabýval tím, zda se činnost shodovala se standardní službou. Krajský soud dospěl k závěru, že rozdělení 24hodinové služby na standardní službu a služební pohotovost bylo pouze formální, neboť nebyla splněna jedna

ze základních podmínek, a to předpoklad pro využití služební pohotovosti z důvodu existence důležitého zájmu, přičemž pro rozdělení směn neexistoval žádný legitimní důvod. Krajský soud a následně též NSS rozsudkem ze dne 14. 1. 2024, čj. 4 As 263/2021-34, postavily najisto oprávněnost nároku žalobce na doplacení ušlého platu za období od srpna 2005 do srpna 2008. K nároku žalobce do 30. 6. 2005 však krajský soud uvedl, že byl již promlčen.

[3] Velitel VÚ 2427 Sedlec, jako správní orgán I. stupně, se tedy znovu zabýval nárokem žalobce a přiznal mu doplacení hrubého platu ve výši 215 875 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení. Co do nároku žalobce do 30. 6. 2005 žádost zamítl z důvodu jeho promlčení. Velitel VÚ 2427 Sedlec nevyhověl ani návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011 o doplacení dlužné části platu, přepočítání a doplacení výsluhového příspěvku a odchodného (*rozšíření žádosti z roku 2011*), neboť již byla v samostatném správním řízení zamítnuta pro nedůvodnost velitelem VÚ 8407 Praha Kbely, kterému byla delegována, protože měl veškeré potřebné podklady k jejímu vyřízení.

[4] Proti rozhodnutí velitele VÚ 2427 Sedlec podal žalobce odvolání, které žalovaný zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil. Žalobce se proti rozhodnutí žalovaného bránil žalobou, kterou však krajský soud zamítl a plně se ztotožnil se závěry žalovaného v záhlaví označeném rozhodnutí.

2. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce (*stěžovatel*) v kasační stížnost namítá nezákonnost rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení námitky promlčení nároku na doplacení ušlého platu do 30. 6. 2005 a rozhodnutí o rozšíření žádosti z roku 2011.

[6] K námitce promlčení nároku na doplacení dlužného platu tvrdí, že jednání nadřízených služebních orgánů od samotného počátku úmyslně směřovalo k jeho poškození. Tento úmysl stěžovatel spatřuje zejména ve skutečnosti, že pro zabezpečení výkonu služeb LZS a SAR byly vydávány písemné rozkazy o určení k výkonu těchto služeb (na 24 hodin). Podle stěžovatele by byl jeho plat řádně proplacen v případě, pokud by služební orgány nepostupovaly proti řádnému zúčtování platových nároků stěžovatele. V takovém případě by totiž stěžovateli byl vyplacen plat v plné výši a odpracované hodiny nad rámec fondu měsíční pracovní doby by mu byly proplaceny jako práce přesčas. Velitelé si podle stěžovatele musili být vědomi, že služby LZS a SAR nemohly být zabezpečeny formou služební pohotovosti a služební pohotovost byla nařízena právě proto, aby stěžovateli nebyl vyplácen plat v plné výši.

[7] Druhá kasační námitka směřuje k posouzení rozšíření žádosti stěžovatele z roku 2011. Podle názoru stěžovatele soud vycházel z pouhých domněnek a tvrzení žalovaného, že jeho návrh ze dne 4. 10. 2011 o rozšíření žádosti z roku 2011 byl zamítnut jako nedůvodný. Podle stěžovatele však žádné takové rozhodnutí ze spisu nevyplývá. K dohledání je pouze oznámení o postoupení návrhu veliteli VÚ 8407 Praha Kbely, vyjádření právního zástupce stěžovatele z 9. 5. 2012 a 11. 6. 2012 a replika k vyjádření Velitelství Společných sil Olomouc z května 2012. Samotné rozhodnutí o jeho návrhu však ve správních spisech chybí. Stěžovatel proto namítá, že žádné takové rozhodnutí ani vydáno nebylo a pokud vydáno bylo, nebylo vydáno v souladu se zákonem.

[8] Nezákonnost stěžovatel spatřuje zejména v absenci vyrozumění o vedení řízení o návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011, v nemožnosti seznámit se s podklady pro vydání

pokračování

rozhodnutí a v neoznačení písemností v řízení před velitelem VÚ 8407 Praha Kbely číslem jednacím. K samotné delegaci žádosti veliteli VÚ 8407 Praha Kbely stěžovatel uvádí, že pokud k ní skutečně došlo, bylo tak učiněno v rozporu s § 12 správního řádu.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se s námitkami stěžovatele již dostatečně podrobně vypořádal krajský soud v rozsudku ze dne 1. 7. 2021, čj. 62 Ad 13/2019-76. Žalovaný se plně ztotožňuje s jeho závěrem, že nařízení výkonu služby na dobu formálně označenou (a následně též i proplacenou) jako pohotovost, bylo učiněno z personálních důvodů za účelem efektivního zabezpečení služby LZS a SAR, nikoli za účelem způsobit stěžovateli újmu. Rovněž ohledně druhé námitky se žalovaný ztotožňuje se závěry krajského soudu obsaženými v napadeném rozsudku. Služebním orgánem totiž bylo prokázáno, že žádost z roku 2011 byla jako nová žádost velitelem VÚ 2802 Olomouc postoupena veliteli VÚ 8407 Praha Kbely, který ji shledal nedůvodnou. Proto žalovaný navrhl kasační stížnost zamítnout.

3. Posouzení věci NSS

[10] NSS se nejdříve zabýval stěžovatelem tvrzenou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku, neboť z povahy věci je zřejmé, že pouze u přezkoumatelného rozhodnutí krajského soudu může NSS posoudit jeho zákonnost. V posuzované věci stěžovatel nepřezkoumatelnost rozhodnutí spatřuje v údajné nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí krajského soudu, což však nijak blíže nekonkretizuje. Kasační stížnost je ostatně koncipována jako polemika se skutkovými a právními závěry krajského soudu (takto je výslovně označena část IV.B), což ovšem logicky znamená, že stěžovateli jsou v rámci této polemiky přinejmenším známy závěry a názory krajského soudu: v opačném případě by totiž neměl s čím polemizovat. Jak se navíc podává ze shora uvedeného, předmětnou věc rozhodovaly správní soudy opakovaně a rovněž tuto okolnost NSS zohledňuje v rámci stěžovatelem namítané nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku. Je totiž zřejmé, že odpovědi na stěžovatelovy námitky se nacházejí i v těchto rozhodnutích dřívějších, neboť k některým otázkám se krajský soud již nevracel, jelikož je měl za vyřešené (zejména oprávněnost základu nároku stěžovatele).

[11] Podle NSS přitom krajský soud jasně a srozumitelně uvedl, z jakých skutečností při posuzování žalobních bodů vycházel. Z ustálené judikatury NSS vyplývá, že za nepřezkoumatelné rozhodnutí se považuje teprve takové rozhodnutí soudu, z jehož odůvodnění není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 7. 2004, čj. 4 As 5/2003-52, rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Ads 58/2003-75, rozsudek NSS ze dne 10. 3. 2023, čj. 4 As 34/2021-61). Z odůvodnění krajského soudu je však zřejmé, jaké skutečnosti vzal při posouzení námitky promlčení v úvahu a jaké skutečnosti soud považuje za rozhodné. Stejně tak co do návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011 se soud vypořádal s tvrzením stěžovatele, který pouze poukázal na skutečnost, že tento návrh adresovaný Velitelství společných sil Olomouc ke dni 30. 9. 2011 zjevně ze správního spisu vyplývá. Krajský soud se tímto žalobním bodem náležitě zabýval, avšak protože stěžovatel netvrdil žádné skutkové ani právní důvody nezákonnosti rozhodnutí v rámci tohoto žalobního bodu, pouze uzavřel, že v posuzované věci není sporu o tom, že uvedenou žádost stěžovatel skutečně podal.

[12] Lze tak učinit dílčí závěr, že napadený rozsudek krajského soudu je přezkoumatelný, a proto NSS na základě předložené kasační stížnosti přistoupil k jeho věcnému přezkumu.

[13] NSS především konstatuje, že mezi účastníky není sporné, že stěžovatel má ve svém základu právo na doplacení ušlého platu. Jak již zdejší soud dříve stanovil, vojákům, kteří vykonávali službu LZS a SAR v režimu služební pohotovosti, byla v jejím průběhu nařizována i činnost, která tvořila hlavní náplň standardní služby, a proto též krajské soudy i NSS v posuzovaných případech dospěly k závěru, že rozdělení směn na standardní směnu a služební pohotovost bylo čistě účelové a formální (srov. též rozsudky NSS ze dne 14. 1. 2022, čj. 4 As 263/2021-34, a ze dne 28. 4. 2023, čj. 7 As 379/2021-34). Předmětem sporu tak zůstává otázka promlčení nároku stěžovatele za období do 30. 6. 2005. Krajský soud se zabýval tvrzením stěžovatele, že jeho nárok se promlčuje v 10leté lhůtě z důvodu úmyslného způsobení škody služebními orgány, které nařizovaly služební pohotovost v rozporu se zákonem právě za účelem neproplácet práci přesčas a v úmyslu tak způsobit stěžovateli újmu.

[14] Institut promlčení nároků vyplývajících ze služebního poměru vojáků z povolání je upraven v § 159 odst. 1 zákona o vojácích, podle nějž *„nárok se promlčí, jestliže nebyl uplatněn ve lhůtě, která je stanovena v tomto zákoně. K promlčení se přihlédne jen tehdy, jestliže se ten, vůči němuž se nárok uplatňuje, promlčení dovolá; v takovém případě nelze promlčený tomu, kdo jej uplatňuje, přiznat.“* Počátek promlčecí lhůty je stanoven na den následující po dni, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé (§ 160 odst. 1 zákona o vojácích z povolání) a délka promlčecí lhůty k uplatnění peněžitých nároků, které představují opětovné plnění, je stanovena na 3 roky od jejich splatnosti.

[15] Otázkou promlčení nároku na doplacení ušlého platu ve smyslu § 66 zákona o vojácích z povolání se zabýval krajský soud již v rozsudku ze dne 1. 7. 2021, čj. 62 Ad 13/2019-77, v němž nepřisvědčil námitce stěžovatele, že jednáním velitelů došlo k úmyslnému způsobení škody, ani že uplatnění nároku nadřízeným služebním orgánem bylo v rozporu s dobrými mravy. V nyní posuzované věci na předmětné rozhodnutí odkázal krajský soud a připomenul, že správní soudnictví je vybudováno na kasačním principu, který je spojen se závazností právního názoru vysloveného soudy. Právním názorem obsaženým v dříve vydaném rozhodnutí je ostatně vázán též NSS (rozsudek NSS ze dne 22. 10. 2019, čj. 4 As 3/2018-50, čj. 4015/2020 Sb. NSS). Obdobně u krajských soudů platí, že jsou vázány svým dříve vysloveným právním názorem za předpokladu, že se v mezidobí nezměnil skutkový ani právní stav, popř. judikatura závazná pro soud (rozsudek NSS ze dne 20. 5. 2024, čj. 9 As 66/2023-72, č. 4615/2024 Sb. NSS).

[16] Krajský soud se tak náležitě řídil svým dříve vysloveným názorem, když k námitce úmyslného způsobení škody nadřízenými služebními orgány v souladu s rozsudkem NSS ze dne 14. 1. 2022, čj. 4 As 263/2021-34, posoudil nárok stěžovatele jako nárok na doplacení ušlého platu a jeho příslušenství ve smyslu § 66 zákona o vojácích z povolání, nikoli jako nárok na náhradu úmyslného způsobení škody.

[17] Zdejší soud k tomu dále uvádí, že stěžovatel vyjma samotného nezákonného nařízení služební pohotovosti netvrdí žádné skutečnosti, které by vypovídaly o úmyslném jednání nadřízených služebních orgánů. Přestože pro rozdělení směn na „standardní“ službu a služební pohotovost nebyl legitimní důvod a ze strany služebně nadřízených orgánů stěžovatele se skutečně jednalo o snahu obcházení zákona, tato okolnost ještě sama o sobě neznámá, že tak bylo učiněno za účelem způsobit stěžovateli újmu. Ke stejnému závěru dospěl NSS i v jiných obdobných případech sporů mezi vojáky z povolání a jejich útvary ohledně nařizování služební pohotovosti a plnění úkolů služeb SAR a LZS, u nichž vyhodnotil, že nařízení služební pohotovosti bylo učiněno z důvodu efektivního využití

pokračování

lidských zdrojů a zajištění běžného chodu letky (srov. rozsudky NSS ze dne 27. 4. 2023, čj. 10 As 498/2021-51, ze dne 16. 12. 2021, čj. 1 As 247/ 2021-40, č. 4303/2022 Sb. NSS, ze dne 19. 4. 2022, čj. 494/2021-48, ze dne 20. 1. 2022, čj. 4 As 407/2021-50, ze dne 28. 3. 2023, čj. 7 As 379/2021-34) Žádné z tvrzení stěžovatele tak nenásvědčuje tomu, že by právě jeho nadřízené služební orgány jednaly s úmyslem jej poškodit.

[18] Také co do posouzení údajné nemravnosti uplatnění námitky promlčení nadřízeným služebním orgánem se zdejší soud ztotožňuje se závěry krajského soudu. Námitka promlčení totiž dobrým mravům zásadně neodporuje. K prolomení tohoto obecného pravidla může dojít pouze ve výjimečných případech a přichází v úvahu tehdy, bylo-li by samotné promlčení výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí lhůty nezavinil a ke kterému by byly následky zániku nároku příliš tvrdým důsledkem (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, nebo ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2990/2021). K prolomení tohoto obecného institutu tak může dojít pouze ve výjimečných případech, které by ospravedlňovaly prolomení právní jistoty, jako je dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav stěžovatele nebo účast na mezinárodní misi v místech se špatnou infrastrukturou (srov. např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2018, čj. 6 Ad 31/2017-32, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 123/2011). V posuzovaném případě však stěžovatel nic takového netvrdí, natož aby prokázal závažné okolnosti, které by nasvědčovaly, že uplatnění institutu promlčení bylo v rozporu s dobrými mravy.

[19] Druhá kasační námitka směřuje k nesprávnému posouzení návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011, kdy žalovaný dovodil, že o tomto návrhu bylo rozhodnuto, byť formou vyrozumění již v roce 2011. K této námitce v řízení před krajským soudem stěžovatel shrnul skutečnosti vyplývající ze správního spisu. Žalobní bod uplatněný stěžovatelem se však vztahoval pouze k tomu, že návrh rozšíření žádosti z roku 2011 byl stěžovatelem dne 30. 9. 2011 adresován Velitelství společných sil. Dále uvedl, že tato žádost musela být doručena, když ve správním spise je založeno oznámení o postoupení návrhu rozšíření žádosti z roku 2011 veliteli VÚ 8407 Praha Kbely. Nad rámec tohoto tvrzení však stěžovatel neuvedl, v čem spatřuje chybný postup správních orgánů.

[20] Právě až v kasační stížnosti proto stěžovatel podává podrobnější vymezení skutečností, na jejichž základě shledává rozhodnutí správních orgánů nesprávnými. Přitom ale v nyní posuzované věci je zřejmé, že stěžovateli nic nebránilo, aby tuto argumentaci uplatnil již v řízení před krajským soudem. Také v tomto kontextu ostatně NSS nepřehlédl, že o této věci rozhodovaly správní soudy opakovaně a stěžovatel tak měl dostatečný procesní prostor pro prezentaci svých námitek.

[21] Z § 109 odst. 5 s. ř. s. však vyplývá, že NSS nepřihlédne ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil až poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí krajského soudu. Předmětné ustanovení směřuje k zamezení situací, kdy by NSS rozhodoval o kvantitativně i kvalitativně odlišném návrhu, než o jakém bylo rozhodováno soudem v předcházejícím řízení. V opačném případě by totiž mohlo dojít k situaci, kdy by stěžovatel v žalobě nemusel uvést žádný důvod, pro který rozhodnutí správního orgánu napadá, a poté by veškerou argumentaci uplatnil až v kasační stížnosti (rozsudek NSS ze dne 18. 3. 2004, čj. 4 Asz 1/2004-68, rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2017, čj. 2 Asz 305/2017-30).

[22] Již krajský soud stěžovatele upozornil, že řízení před soudem je ovládáno dispoziční zásadou, přičemž rozsah a kvalita žalobní argumentace předurčuje rozsah přezkumné

činnosti soudu. Stěžovatel se však v řízení před krajským soudem omezil pouze na shrnutí základních skutečností týkajících se podání návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011 a zároveň nespecifikoval, v čem konkrétně shledává pochybení správních orgánů.

[23] Z uvedených důvodů se proto NSS nezabýval kasačními námitkami, na kterých stěžovatel zakládá nezákonnost rozhodnutí nadřízených služebních orgánů při rozhodování o návrhu na rozšíření žádosti z roku 2011. Zdejší soud připomíná, že jeho primární role spočívá v přezkumu pravomocných rozhodnutí krajských soudů a stěžovateli (resp. jeho zástupci) nic nebránilo uplatnit argumentaci uvedenou v kasační stížnosti již v žalobě adresované krajskému soudu. Primárním úkolem (a především zájmem) stěžovatele (popř. jeho zástupce) proto je, aby poskytl přesvědčivou argumentaci již v řízení před krajským soudem a nevyčkával teprve na řízení před NSS.

4. Závěr

[24] NSS konstatuje, že krajský soud žalobu stěžovatele zamítl zcela v souladu se zákonnou úpravou a ustálenou judikaturou. Na základě výše uvedených důvodů nebyla kasační stížnost stěžovatele shledána jako důvodná, proto ji NSS podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[25] O náhradě nákladů řízení zdejší soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v posuzované věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. října 2024

Vojtěch Šimíček
předseda senátu